

Asia: VN/21072/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 1 Oikeuspalveluviraston tehtävät ja organisaatio

Yleiset edunvalvojat ry kannattaa valtakunnallisen yhden Oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamista. Näkemyksemme mukaan viraston johtajana toimisi pääjohtaja ja tämän alaisuudessa toimisi jokaisella sektorilla oma toimialajohtajansa. Jokaisella sektorilla on omat erityispiirteensä, joiden hallitseminen on avain tuottavan ja asiantuntevan sektorin aikaansaamiseksi. Tärkeää on myös se, että edunvalvontasektorin tarjoama palvelu valtion palveluna olisi päämiesnäkökulmasta tasalaatuista ja palveluperiaatteiltaan yhdenvertaista riippumatta palvelua toteuttavasta toimistosta, virkaa hoitavasta edunvalvojasta tai edunvalvontasihteeristä. Henkilöstön näkökulmasta palkkauksen ja työnkuvien kohtaaminen, työnmäärien tasainen jakautuminen sekä muut työoloja ja työssäjaksamista tukevien toimien tasavertainen soveltaminen ovat tärkeitä periaatteita.

Toimialajohtajilla tulisi olla itsenäinen päätöksentekovalta toimialaansa koskevissa asioissa. Yhdistys kannattaa yleisen edunvalvonnan järjestämistä valtakunnallisena organisaationa. Edunvalvonta-ala hyötyisi erityisesti siitä, että yhden valtakunnallisen viraston kautta olisi mahdollista lisätä tasalaatuisuutta ja kustannustehokkuutta esimerkiksi toimintoja keskittämällä. Mikäli edunvalvonta olisi yksi valtakunnallinen virasto, mahdollistaisi tämä myös mm. eri kielillä tarjottavien palvelujen tuottamisen tehostamisen ja keskittämisen.

Valtakunnallisessa edunvalvonnan organisaatiossa olisi mahdollista toteuttaa hallinto tehokkaasti sekä yhdenmukaisella tavalla. Substanssijohdon sekä hallinnon välinen yhteistyö tulisi muodostaa saumattomaksi ja ydintoimintoja tukeviksi. Tästä syystä viraston organisaatiossa tulisi varmistaa toimistojen äänen kuuluminen esimerkiksi johtoryhmätyöskentelyn kautta. Mikäli toimistojen ja keskusviraston välille ei rakenneta joustavaa toimimallia, jonka kautta toimistojen tarpeet tulisi kuulluksi, etäännyy päätöksenteko liian kauas ja mahdollisuus, että toimistoja ja substanssityötä koskeva päätöksenteko on liian teoreettista.

Toimialajohtajan alaisuudessa tulisi myös olla riittävä määrä hallinto- ja taloussihteereitä. Lukua tulisi mielestämme verrata valtiorhallinnon keskiarvoon. Nykyisessä piiriorganisaatiossa hallintosihteereitä ei ole ollut riittävä määrä, minkä johdosta hallinnollisia työtehtäviä on valunut takaisin toimistotasolle. Tästä Koska perinteisesti edunvalvonnassa ei ole ollut omia hallintosihteereitä vaan hallinnollisia työtehtäviä on tehty edunvalvonnan henkilökunnan toimesta oman työn ohella. Tämä piirre on selvästi ollut näkyvämpi edunvalvontasektorilla verrattuna oikeusapuun johtuen historiasta. Oikeusavussa ns. entiset hallintosihteereille jäi tiettyjä hallintosihteerin tehtäviä ja tämä on voitu huomioida myös heidän työtehtävien määrässä mitä taas edunvalvonnassa ei ole voitu tehdä. Tämä on kuormittanut erityisesti johtavia yleisiä edunvalvojia.

Uuden viraston osalta johtavien toimenkuvaan ei ole otettu juurikaan kantaa tai sitä avattu. Johtavilla tulisi olla realistiset mahdollisuudet vastata nykypäivän johtamisvaatimukseen ja tämä tulisi huomioida heidän toimenkuvaansa mietittäessä. Edunvalvonnassa johtamistyötä ei voi tehdä substanssityön ohella. Tämä perustuu jo pelkästään siihen, että päämiestyö on edunvalvonnassa ensisijaista johtuen vahingonkorvausvelvollisuudesta sekä sillä, ettei kerran edunvalvojalle määrättyä päämiestä voi siirtää johtamiskiiireiden vuoksi toiselle edunvalvojalle tai delegoida yksityiselle sektorille. Mikäli upeasti alkavaa johtamiskulttuurin muutokseen halutaan jatkossakin panostaa, tulee sille tehdä myös käytännössä tilaa johtavien työnkuviin.

Uuden viraston tehtävänä olisi huomioida ja korjata palkkaukseen liittyviä rakenteita sekä varmistaa esimerkiksi henkilökohtaisten pisteiden soveltamisperiaatteiden yhdenvertainen soveltaminen ja näin henkilöstön tasapuolisen kohtelun. Huomionarvoista on myös korjata epäkohta, joka on johtavien palkkaluokissa oikeusavun ja edunvalvonnan johtavien välillä. Molempien johtavien vastuut ovat sektoreillaan samanlaiset, mutta palkkaus ei sitä ole. Tämä tulisi korjata mahdollisimman pian.

2. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 2 Julkinen oikeusapu

-

3. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 3 Talous- ja velkaneuvonta

-

4. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 4 Yleinen edunvalvonta

-

5. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvusta 5 Hankkiminen muulta palveluntuottajalta

-

6. Lausuntonne Oikeuspalveluvirastoa koskevan lakiehdotuksen luvuista 6 ja 7 Erinäiset säännökset ja voimaantulo

-

7. Lausuntonne talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain, oikeusapulain ja saamen kielilain muutosehdotuksesta

-

8. Lausuntonne hallituksen esityksen perusteluista ja vaikutuksista

-

Vehmas Teemu
Yleiset edunvalvojat ry